

Győri Ítéltábla

Pf.IV.20.104/2020/5. szám

A Győri Ítéltábla a dr. Gyuricza Szabolcs ügyvéd (Helység1/2/3/5,) által képviselt **felperes** (cím3.) **felperesnek** a dr. Bánovics Tamás Zoltán ügyvéd (Helység6,.) által képviselt **Alperes1** (cím1/2.) **I. r. alperes** és a dr. Bánovics Tamás Zoltán ügyvéd (Helység6,.) által képviselt **Alperes2** (...) **II. r. alperes** ellen végrendelet érvénytelenségének megállapítása iránt indult perében a Tatabányai Törvényszék 2019. december 5-én kelt 3.P.20.263/2017/103. számú ítélete ellen az alperesek részéről 106. sorszámon benyújtott fellebbezés folytán – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alpereseket, hogy az állami adóhatóság külön felhívására az abban foglalt módon és időben egyetemlegesen fizessenek meg az államnak 2.500.000,- (kettőmillió-ötszázezer) Ft fellebbezési eljárási illetéket, s viseljék további költségeiket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy a 2015. november 17-én kelt, „B.Z.B.” nyomtatott névaláírással ellátott végrendelet érvénytelen. Kötelezte az alpereseket, hogy egyetemlegesen, külön felhívásra fizessenek meg az államnak 1.479.000,- Ft eljárási illetéket, valamint tizenöt napon belül a felperesnek 677.570,- Ft perköltséget.

Határozatának indokolásában rögzítette, hogy néhai B.Z.B 2015. november 26-án hunyt el. Halálát megelőzően számos betegségben szenvedett, melyek fokozatosan alakultak ki, s vezettek egészségi állapota megváltozásához, azzal együtt pedig írásképesességének romlásához, időszakos elvesztéséhez, egyéb motoros funkcióinak változásához. A 2015. november 13-ától 2015. november 26-áig tartó utolsó kórházi kezelésekor kómát, heveny veseelégtelenséget, alkoholos májsugorodást, sárgaságot, hasnyálmirigy betegséget, magas vérnyomás betegséget, vérszegénységet, nyelőcső visszerpedés miatt gyomor béltraktusba

történő vérzést hasi folyadékgyülemmel, gyomornyálkahártya gyulladással, légzési elégtelenséggel, heveny és félheveny májelégtelenséggel diagnosztizáltak. Kórházba kerülésekor aluszékony volt, tudati állapota meglassult.

Néhai B.Z.B betegségei kézírását jelentős mértékben akadályozhatták, időszakosan lehetetlenné tették. Tudati állapota mellett (melyet májműködési zavarán kívül veseelégtelensége tovább súlyosbított) írásképesége is súlyosan leromlott. A halálát megelőző kórházi kezeléskor állapotának átmeneti javulása után gyors romlása, pszichés eltompulás és tudatvesztés következett be.

A felperes néhai B.Z.B testvére. Az I. r. alperes halálát megelőzően a néhaival együtt élt, míg a II. r. alperes az ő gyermeke.

Az örökhagyó hagyatéka kapcsán indult eljárásban az alperesek a közjegyzőtől egy, tartalma szerint 2015. november 17-én kelt, s „B.Z.B.” nyomtatott névaláírással ellátott, végrendelet elnevezésű okirat alapján kérték hagyaték részükre átadását. Az okirat szerint B.Z.B betegségére és egyéb kórházban töltött időre tekintettel halála esetére azt a végrendelkezést tette, hogy teljes ingatlanvagyonát, ingóságait és követeléseit (Kftl., dr. M.cs és N.Z-n vonatkozásában) élettársára, az I. r. alperesre és nevelt lányára, a II. r. alperesre hagyja. Rendelkezett arról is, hogy nagyanyját, V.J-né-t halála esetére az I. r. alperes gondozza, feltéve, hogy halála előbb következik be, mint nagyszülőéjé. Az okirat szerint azt súlyos betegsége miatt az örökhagyó minden kényszertől és fenyegetéstől mentesen, az akaratának megfelelően tette, együttesen jelenlévő tanúk előtt sajátkezűleg az Helység1/2/3/5-i Vaszary Kolos Kórház Belgyógyászat II. Gasztroenterológiai Örzőjében. Az okirat szerint azt K.A Helység1/2/3/5,. szám alatti lakos az örökhagyó kérésének megfelelően gépelte és szerkesztette, nyomtatta ki.

A „B.Z.B.” névleírások egy kéztől származnak, azonban nem az örökhagyótól, így nem valódiak. A végrendelet „Tanúk” rovataiban szereplő „Tanú1” és „Tanú2” névleírások nevenként azonos kéztől származnak, s valódiak.

B.Z.B spontán írásmintái 2014. és 2015. évekből azonos írásszínvonalúak. A 2002-től, valamint a 2014-ből, illetve a 2015-ből származó írásmintákban a színvonal csökkenése, az írás-leépülés kimutatható. A néhai 2017 (helyesen: 2015) novemberét megelőző spontán írásmintáiban az írás-leépülés jelei nyomon követhetők. A „Végrendelet” elnevezésű okiraton a nyomtatott névaláírás feletti kézírás magasabb színvonalat, kidolgozottságot tükröz, mint B.Z.B időben közeli spontán írásmintái; ezekben az eredeti kézírásokban az örökhagyó betegségeire utaló jelek nem tárhatók fel.

A perindítást megelőzően a felperes az Helység1/2/3/5-i Rendőrkapitányságon feljelentést tett. A 11060/440/2016. bü. számon hamis magánokirat felhasználásának vétsége miatt folyamatban volt eljárásban a nyomozó hatóság részéről kirendelt igazságügyi írásszakértő azt állapította meg, hogy a végrendeleten szereplő aláírás nem B.Z.B-től származik; az elkövetőt ugyanakkor nem sikerült felkutatni, így az eljárást felfüggesztették.

A felperes kereseti kérelmében annak megállapítását kérte, hogy a 2015. november 17-én kelt, „Végrendelet” elnevezésű okirat érvénytelen. Szerinte a nyomtatott „B.Z.B.” névírás feletti kézírás nem a testvérétől származik, az okiratot nem ő írta alá. Hivatkozott arra, hogy a végrendelet érvénytelensége esetén törvényes örökösként ő maga örökölné.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték. Az I. r. alperes előadta, hogy B.Z.B az okiratot előtte, s két tanú előtt sajátkezűleg maga írta alá. Utalt arra, hogy az örökhagyó írásképe az évek során változott, amit testi és pszichés betegségei okoztak. Megjegyezte azt is, hogy a felperes és B.Z.B kapcsolata 2013-tól fokozatosan megromlott, s élettársa tudta azt is, hogy a nagyszülő gondozásában a felperesre nem számíthat.

A törvényszék a keresetet alaposnak ítélte meg. Abból indult ki, hogy a Ptk. 7:37. § (2) bekezdése alapján a felperes keresetösségi joga fennáll. A végrendeletet – tekintettel a Ptk. 7:37. § (3) bekezdésére – a kereseti kérelemben megjelölt alaki érvénytelenségi ok kapcsán vizsgálta, s arról kellett döntenie, hogy néhai B.Z.B írta-e alá az örökhagyó végrendeleteként hivatkozott okiratot.

Az elsőfokú bíróság felhívta a Ptk. 7:17. § (1) bekezdésének b) pontját, amely szerint az írásbeli magánvégrendelet alaki szempontból érvényes, ha készítésének ideje az okirattól kitűnik, továbbá, ha a más által írt végrendelet esetén a végrendeletkötő két tanú együttes jelenlétében aláírja, és a végrendeletet mindkét esetben a tanúk is – e minőségük feltüntetésével – aláírják.

Az elsőfokú bíróság rámutatott arra, miszerint annak megítélése, hogy az okirat a kiállítójaként megnevezett B.Z.B-től származik-e, szakkérdés, ezért szakértői bizonyítás lefolytatásának volt helye. Mivel a büntetőeljárásban kirendelt szakértő véleménye önmagától működően perbeli szakvéleményként nem volt felhasználható, megjegyezte, hogy a büntetőeljárásban kirendelt szakértő nem vizsgálta a közjegyző részére a végrendeletnek a hagyatéki eljárásban bemutatott példányát.

Mivel a szakértő a közjegyzői okirat-példányon lévő aláírást nem azonosította B.Z.B kézírásaként, a bíróság teret engedett az alperesek által indítványozott igazságügyi orvosszakértői bizonyítás lefolytatásának.

A beszerzett egyesített igazságügyi orvos- és írásszakértői szakvéleményt az előterjesztett további bizonyítékokkal, a felek nyilatkozataival együttesen és egyenként is, a régi Pp. 206. § (1) bekezdése szerint értékelve állapította meg a törvényszék ítéleti bizonyossággal, hogy a „Végrendelet” elnevezésű okirat-példányokat nem néhai B.Z.B írta alá.

Az egyesített szakvéleményben az igazságügyi orvosszakértők részletes képet adtak néhai B.Z.B halálát megelőző betegségeiről, testi és pszichés állapotáról, s annak hatásairól a néhai írásképre, egyéb motoros funkcióira. Az orvosszakértői véleménynek azokat a részeit, amelyek néhai B.Z.B ítélőképességének meglétére vagy hiányára vonatkoznak, döntése meghozatala során mellőzte, ugyanis a felperes a végrendelet érvénytelenségét nem akarathibára alapította. A szakvéleménynek azokat a megállapításait ugyanakkor, melyek a néhai betegségeinek az írásképre vonatkozó hatásairól szólnak, relevánsnak, egyidejűleg

aggálytalannak ítélte meg. A szakvélemény egyértelmű ugyanis abban, hogy a feltárt, s részletesen dokumentált betegségei néhai B.Z.B írásképét rontották, az írásképeséget akadályozták, olykor lehetetlenné tették. E megállapítás mellett egyértelmű az az írásszakértői következtetés, hogy az adott okiratokon lévő aláírásokban nem az íráskép romlása, hanem ezzel ellenkező tényezők (magasabb színvonal, kidolgozottság) mutatható ki; az orvosszakértők által feltárt testi és pszichés romlás lenyomata azon nem érzékelhető.

Az elsőfokú bíróság rámutatott arra, hogy az alpereseknek az egyesített szakvélemény kiegészítésére, valamint a szakértők személyes meghallgatására vonatkozó indítványát nem tekintette teljesíthetőnek, ezért azt a régi Pp. 3. § (4) bekezdésére hivatkozással elutasította. A régi Pp. 182. § (2) bekezdésében foglalt az az az eljárási jogosultság, amely szerint a szakértőhöz a vélemény előterjesztése után kérdéseket lehet intézni, nem korlátok nélküli, s feltételezi, hogy a kérdések relevánsak legyenek, a további bizonyítási eljárás lefolytatása pedig szükséges legyen. Amennyiben a szakvélemény aggálytalan és nem hiányos, az indítványnak eleget tenni nem lehet.

Az igazságügyi írásszakértő az egyesített szakvéleményben az alperesek 62. számú beadványában feltenni indítványozott kérdésekre és észrevételekre reagált. A 99. számú alperesi beadványban írt újabb kérdésfeltevések és észrevételek nem szolgálhatták a teljes tényállás feltárását, az aggálytalan szakvéleményt nem érinthették.

A törvényszék annyiban osztotta az alpereseknek a belátási képesség hiányára vonatkozóan tett orvosszakértői megállapításokra vonatkozó észrevételeit, hogy a szakértők a kirendelő végzésben foglalt feladatukon ebben a körben túlterjeszkedtek, s jogi szempontú értékelést is megfogalmaztak. Nem értett egyet ugyanakkor az alperesekkel abban, hogy a szakértők nem mutatták be az általuk alkalmazott szakértői módszereket.

Az orvosszakértők sem mondtak többet, mint hogy néhai B.Z.B betegsége az írásra kihathatott. Elképzelhető ugyan, hogy az örökhagyó tudata, pszichés állapota az utolsó kórházi kezelés időtartamában nem az állandóság, hanem a változás jeleit mutatta, s abban volt átmeneti javulás is, ugyanakkor ez a petitum kapcsán közömbös. Azt ugyanis az alperesek sem állították, hogy az átmeneti javulás olyan hatással volt a kézírásra, mely a korábbiaktól eltérő, javuló, kidolgozottabb, bonyolultabb vonalvezetésű kézírást eredményezett. Az orvosszakértők nem cáfolták, hanem ellenkezőleg: megerősítették, hogy néhai B.Z.B betegsége kihatott az írásképre; írás-leépülés, kézremegés, korábban pedig – a kórházi kezelés előtt – átmeneti írásképtelenség is fennállt. Emellett értékelendő az írásszakértő aggálytalan megállapítása, hogy az adott kézírásban a betegség hatásai nem lelhetők fel; a kézírás és a spontán írásminták azért térnek el egymástól, mert más kéztől származnak.

A törvényszék véleménye szerint az írásszakértői vélemény-rész kiegészítésére, illetve a szakértő személyes meghallgatására sem volt szükség; az alpereseknek a 99. számú beadványban foglalt bizonyos kérdéseire a szakvélemény választ ad, míg más kérdésekre adható válaszból előre vivő adat nem lenne nyerhető. A szakvéleményből ekként kitűnik, hogy a 2002., illetve a 2014-2015. évi kézírások alapján az írás-leépülés megállapítható, a 2014-ben és a 2015-ben keletkezett írásminták azonos színvonalúak. A per tárgyát képező okirat-példányokon betegségekre utaló jelek nem tárhatók fel. Az írásszakértői vélemény-rész

aggálytalansága szempontjából pedig nem releváns, hogy a szakértő hasonló betegségben szenvedő személy aláírását vizsgálta-e már.

Az elsőfokú bíróság a szakértői bizonyítás eredményén kívüli bizonyítékokat is értékelte. A végrendeleti tanúk, Tanú2 és Tanú1 ugyan végig azt állították, hogy a végrendeletet tartalmazó okiratot néhai B.Z.B utolsó kórházi kezelése alatt írták alá, azonban a végrendelet tartalmáról egyikük sem tudott pontosan beszámolni. A tanúk az aláírt okirat keletkezésének és aláírásának pontos idejét, példányszámát, az aláírások sorrendjét, a pontos napszakot nem tudták megjelölni, egyes kérdésekben pedig ellentmondó nyilatkozatokat tettek. Az írásszakértői vélemény elfogadásával az volt megállapítható, amennyiben a tanúk állítása valós abban a vonatkozásban, hogy néhai B.Z.B olyan okiratot írt alá, melyet ők is aláírtak, úgy csak az az eshetőség állhat fenn, hogy keletkezett (keletkeztek) olyan okirat (okiratok), melyet (melyeket) néhai B.Z.B és a tanúk is aláírt (aláírtak), ám az (azok) nem a perbeli okiratok volt (voltak).

Tanú3 tanú a nyomozó hatóság előtt tett vallomását megváltoztatta, aminek annyiban volt jelentősége, hogy az alperesek nem tudták kétséget kizáró módon igazolni, hogy a végrendeletet ki, mikor és milyen módon, tartalommal szerkesztette, s juttatta el az örökhagyóhoz.

Az I. r. alperes fia, a II. r. alperes testvére, Tanú6 vallomásában azt állította, hogy az örökhagyó Tanú3-t kérte meg végakarata írásba foglalására. A tanúnak a végrendelet készítésének körülményeiről, s annak pontos tartalmáról ugyanakkor nem volt ismerete, Tanú3- t a végrendeletet gépelni nem látta, s azt sem tudja, hány példány készült, illetve a gépelés, szerkesztés és a kinyomtatás mennyi ideig tartott.

Tanú5 tanú néhai B.Z.B íráskéességéről, aláírásának változásáról releváns információt nem közölt. Hasonló megállapítást lehet tenni Tanú4 tanú vallomása kapcsán is; Tanú4 az okirat tartalmáról nem tudott nyilatkozni, annak aláírását nem látta.

Az elsőfokú bíróság hangsúlyozta: e bizonyítékok sem egyenként, sem összességükben nem voltak alkalmasak az alperesek állításának alátámasztására, hogy néhai B.Z.B azt az okiratot látta el kézjeggyel, melyre az örökhagyótól származó végrendeletként hivatkoztak. E bizonyítékok nem voltak alkalmasak az egyesített szakvélemény megállapításainak megkérdőjelezésére, cáfolására sem.

A törvényszék az alperesek M.P-né és dr. V.H tanúkenti meghallgatása iránti indítványát, mint szükségtelent utasította el. M.P-né az I. r. alperes édesanyja, aki az örökhagyó aláírásának változásáról csupán magánszemélyként nyilatkozhatott volna; a néhai B.Z.B aláírását tartalmazom, részére szóló meghatalmazást pedig az alperesek csatolhatták volna. Dr. V.H-nak (az örökhagyó utolsó kórházi kezelőorvosának) a meghallgatása azért volt szükségtelen, mert a bizonyítandó tény nem néhai B.Z.B belátási képességének megléte, vagy annak hiánya volt.

Az ítélet ellen az alperesek fellebbeztek; elsődlegesen annak megváltoztatását, s a kereset elutasítását, míg másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását kérték.

Álláspontjuk szerint a törvényszék nem tett eleget a tényállás maradéktalan felderítésére vonatkozó kötelezettségének, a feltárt tényállásból pedig megalapozatlan, jogszabálysértő következtetéseket vont le, így megsértette a régi Pp. 206. § (1) bekezdésében foglalt kötelezettségét. Nem adta kellő indokát annak, miért hagyta figyelmen kívül a részükről előterjesztett, a szakértőkhöz intézett kérdésekkel kapcsolatos bizonyítási indítványt, a szakvélemény kiegészítése iránti, illetve a szakértők személyes meghallgatására vonatkozó bizonyítási indítványt, továbbá annak sem, miért fogadta el tényként a felperes álláspontját.

Álláspontjuk szerint a szakvélemény kézbesítését követően a feleknek abban kell állást foglalniuk, a szakvéleményt aggályosnak tartják-e, vagy sem. Ha azt aggályosnak tartják, úgy kérhetik az ezzel kapcsolatos felvilágosítás megadását; ellenkező esetben is jogosultak azonban kérdések feltevését indítványozni. A Legfelsőbb Bíróság, illetve a Kúria számos eseti döntésében ki is mondta, hogy a régi Pp. 182. § (2) bekezdése minden félnek, s külön feltétel nélkül adja meg a jogot arra, hogy akár az írásbeli, akár a szóbeli szakvélemény előterjesztése, előadása után a szakvéleményre vonatkozóan akkor is kérdéseket tegyen fel, ha a szakvélemény egyébként semmilyen fogyatékoságban nem szenved. A kérdésfeltevés jogával a felek írásbeli szakvélemény esetén az arra tett észrevételükben, a szakértő meghallgatása esetén pedig ezt követően, a tárgyaláson élhetnek. A BH1973.171. számon megjelent eseti döntés szerint, ha a szakértői véleményre azt az észrevételt teszi a fél, hogy a szakértőnek erre vonatkozó meghallgatása szükséges, úgy a tárgyalásra a szakértőt meg kell idézni. A BH2005.147. számú döntés értelmében pedig a szakértőtől meg kell követelni mindazoknak az összehasonlítási adatoknak és tényeknek az ismertetését, amelyeknek jelentőségük volt a szakvélemény szempontjából, s amelyek szükségesek a szakértői vélemény helyességének ellenőrzéséhez. A BH1979.225. számú eseti döntés arra mutat rá, hogy az eljárási szabály lényeges megsértésének minősül, ha a bíróság hiányos szakvélemény alapján dönt a kereset érdemében ahelyett, hogy a szakvélemény kiegészítését rendelné el. Abban az esetben, ha a szakvélemény kiegészítésével, vagy a szakértők együttes meghallgatásával a szakvélemény aggályossága nem szüntethető meg, a fél indítványa alapján szakértőt kell kirendelni (kivéve, ha a bíróság a bizonyítást hivatalból rendelte el, ugyanis ilyenkor ezt a fél indítványának hiányában is megteheti). A bizonyító fél figyelmét fel kell hívni arra, ha a bíróság a szakértő meghallgatása, illetve a szakvélemény kiegészítése után is alkalmatlannak találja a szakvéleményt, hogy az érdemi döntésének alapját képezze. Több eseti döntés tartalmazza végül, miszerint lényeges eljárási szabálysértés, ha a bíróság nem teszi lehetővé, hogy a fél a szakvéleményre észrevételt tegyen (EBH2002.709., BH2003.389.).

Az alperesek kiemelték azt is, hogy az elsőfokú bíróság ítélete adós maradt annak indokával, bizonyítási indítványuk ellenére miért utasította el a szakvéleménnyel kapcsolatos észrevételekkel, illetve a szakértőkhöz intézendő kérdésekkel kapcsolatos „alanyi” indítványozási jogukat. Megismételték, hogy az egyesített szakvéleményből hiányzik az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény (a továbbiakban: Szakétv.) 47. § (4) bekezdésében foglalt kötelező kellék, azaz nem határozza meg a szakértői vizsgálat módszerét. Korlátolt Felelősségű Társaság2 részéről eljáró szakértő grafológus szakértő

(helyesen: írásszakértő) információjuk szerint nem rendelkezik megfelelő gyakorlattal hasonló betegségben szenvedő személy aláírásának vizsgálatára.

Az alperesek külön sérelmezték az elsőfokú bíróság ítéletének a Tanú2 és Tanú1 végrendeleti tanúk vallomásának értékelésével kapcsolatos álláspontját. A törvényszék megállapításai szerintük jogszerűtlenek, s nem koherensek a Ptk. 7:17. § b) pontjával sem, ez utóbbi szerint az allográf végrendelet csak két tanú aláírásával érvényes, mégpedig akkor, ha mindkét tanú e minőségének feltüntetésével írja alá a végrendeletet. Az adott esetben az örökhagyó a más által gépelt (szerkesztett) okiratot a két tanú együttes jelenlétében aláírta; Tanú2 és Tanú1 tanúk a Ptk. 7:18. § (2) bekezdése szerint a végrendeletkéző személyének azonosítására képesek voltak.

Összegezve: Az alperesek véleménye szerint az elsőfokú bíróság ítélete eljárásjogi és anyagi jogi szempontokból is jogszabálysértő; a megállapított tényállás nem helytálló, iratellenes, okszerűtlen, logikai ellentmondást tartalmaz; a bizonyítékok mérlegelésen kívülre írvóan okszerűtlen, mindemellett pedig a törvényszék megsértette a régi Pp. 221. § (1) bekezdése szerinti indokolási kötelezettségét is.

A felperes a fellebbezésre ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A fellebbezés alaptalan.

Az ítéltábla megítélése szerint az elsőfokú bíróság a per eldöntéséhez szükséges körben a tényállást helytállóan állapította meg, s abból helyes jogi következtetést vont le; döntésének indokai is helytállóak. A másodfokú bíróság a fellebbezés érveire figyelemmel az alábbiakra kíván rámutatni.

Az ítéltábla megítélése szerint az egyesített szakvélemény aggálytalan, annak helyességéhez nyomatékos kétség nem fér, így alkalmas arra, hogy az abban foglaltakat a bíróság döntése alapjaként elfogadja. A Szakétv. 47. § (4) bekezdésének b) pontjának megfelelően a szakvélemény magában foglalja a vizsgálat módszerének rövid ismertetését is. Az orvosszakértői vélemény módszerét az egyesített szakvélemény 39. oldala, míg az írásszakértői véleményét annak 40. és 41. oldalai rögzítik, azzal, hogy erre nézve az 54. számú szakvélemény 3. oldala is tartalmaz utalást.

Azzal helytállóan érveltek az alperesek, hogy a bíróságnak lehetővé kell tennie, hogy a fél a szakvéleményre észrevételt tegyen, illetve a régi Pp. 180. § (3) bekezdése szerint kérdések feltételét indítványozhassa (EBH2002.790., BH2003.389., BDT2005.1125.). Erre ugyanakkor az elsőfokú bíróság módot adott, s az alperesek 99. számú beadványukban észrevételeiket, kérdéseiket elő is terjesztették. Az általuk előadottak azonban a nem csupán a végkövetkeztetéseket, hanem az annak alapjait, részletes indokait is feltűntető egyesített szakvélemény helyességének kétségbe vonására nem alkalmasak, a szakvélemény kiegészítése nem vált szükségessé, ezért a régi Pp. 3. § (4) bekezdésére figyelemmel a törvényszék nem tévedett, amikor a további bizonyítás lefolytatását mellőzte.

Az egyesített szakvélemény orvosszakértői része rögzíti az örökhagyó betegségeit, állapotának folyamatos romlását, s nem hagy észszerű kétséget annak kapcsán, hogy néhai

B.Z.B egészségi, benne tudati állapotának romlása utolsó kórházi kezelése időszakára írásképeségét, egyéb motoros funkcióit jelentősen gyengítette. Ezzel vág egybe az írásszakértőnek az a megállapítása, hogy a vizsgált névleírásokban az adott betegségekre utaló jelek nem tárhatók fel, az írásszínvonal romlása nem mutatható ki. Megjegyzendő továbbá, hogy a Korlátolt Felelősségű Társaság³ részéről eljáró szakértő igazságügyi írásszakértőnek a nyomozati eljárásban kizárólag a rendőrség által lefoglalt végrendelet-példány vizsgálatával készített – s a felek számára jelen perben megismerhetővé tett – szakvéleményének következtetései azonosak a perbeli, 54. és a 99. számú, a hagyatéki ügyben eljáró közjegyzőhöz került példány elemzését elvégző szakvélemény következtetéseivel.

A büntető eljárásban és a jelen perben keletkezett szakvélemények nem hagynak kétséget afelől, hogy a „Végrendelet” című okirat-példányokon szereplő „B.Z.B.” aláírások és az örökhagyó spontán írásmintái között nincs releváns egyező sajátosság (*a 2016. augusztus 13-án kelt szakvélemény 2. oldala és a 2019. február 23-án kelt szakvélemény 4. oldala*). A szakértő a mozgásirány és a forma kapcsán különböző általános írás-sajátosságokat, a kezdővonal elhelyezése és mozdulatiránya, a hurokvonal mozdulatiránya, a dupla hurokvonal megléte, az összekötővonal mozdulatiránya, a második névtag mozgásmennyisége és formája, továbbá az utolsó vonalelem mozdulatiránya és formája tekintetében pedig eltérő különös írás-sajátosságokat véleményezett.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint a törvényszék helyesen értékelte a szakvéleményen kívüli bizonyítékokat is. A törvényszék úgy foglalt állást, hogy az örökhagyó nem írhatta alá Tanú² és Tanú¹ együttes jelenlétében a perbeli, „Végrendelet” elnevezésű okiratot. Ehhez kapcsolódóan – az egyesített szakvélemény megállapításain túl – arra mutatott rá, hogy a tanúk az okirat keletkezése, tartalma tekintetében számos kérdésre nem, vagy nem pontosan emlékeztek, illetve ellentmondó nyilatkozatot tettek. Ezért következtetett arra az elsőfokú bíróság, hogy ha néhai B.Z.B a tanúk együttes jelenlétében okiratot (okiratokat) írt alá, az (azok) nem a perbeli okirat (okiratok) volt (voltak).

Az ítéltábla kiemeli: Tanú³ tanú önmaga ellen tett feljelentést, s vonta vissza a nyomozati eljárásban tanúként tett vallomását. Ekként alapjaiban vált kétségessé, hogy az okiratot – ahogyan az tartalmazza – valóban az örökhagyó kérésének megfelelően ő gépelte, szerkesztette, nyomtatta ki, s juttatta el Tanú⁶-al együtt a kórházba. Tény, hogy a per során szakított Tanú³ Tanú⁶-al, azonban ebből nem következik, hogy ne lehetne perbeli vallomását az alperesek terhére értékelni.

Figyelemmel arra, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat a régi Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelően okszerűen mérlegelte, az így megállapított tényállásból helyes jogi következtetést vont le, mindemellett pedig indokolási kötelezettségének is eleget tett [rég Pp. 221. § (1) bekezdése], az ítéltábla ítéletét a régi Pp. 253. § (2) bekezdése alapján – a régi Pp. 254. § (3) bekezdése szerint annak helyes indokaira visszautalással – helybenhagyta.

A másodfokú bíróság a régi Pp. 78. § (2) bekezdésére, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 39. § (1) bekezdésére, 46. § (1) bekezdésére és 59. § (1) bekezdésére, valamint a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban című (s jelen ügyben még alkalmazandó) 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdésére utalással kötelezte az

eredménytelenül fellebbező alpereseket, hogy az állami adóhatóság külön felhívására az abban foglalt módon és időben egyetemlegesen fizessenek meg az államnak 2.500.000,- Ft feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket; ezen túlmenően viselniük kell további költségeiket is.

Győr, 2020. december 8.

Dr. Zámbó Tamás sk.

a tanács elnöke

Dr. Szabó Péter sk.

előadó bíró

Dr. Szalay Róbert sk.

bíró